

Trivsel og tendenser i ungdomslivet

FSUS-konference, Centralværkstedet

31. oktober 2023

Niels Ulrik Sørensen, CeFU

Mistrivselmønstre

- Mere stress
- Mere ensomhed
- Mere nedtrykthed
- Flere spiseforstyrrelser
- Flere diagnoser for angst, ADHD osv.
- Mindre kriminalitet
- Mindre vold
- Mindre alkoholbrug

Et nyt risikobegreb?

- ‘Gammel’ risikoadfærd:
  - Utilpasset adfærd:
  - Gør op med voksensamfundet og laver ballade
- ‘Ny’ risikoadfærd:
  - Overtilpasset adfærd:
  - Gør som de får besked på, men går ned på de?

Hvad er det lige, der sker med den nye ungdomsgeneration?

De seks tendenser:

- 1) Ungdomsfasen udvider sig
- 2) Ændret relationsgrammatik mellem generationerne
- 3) Individualisering og perfektion
- 4) Altid på, altid social
- 5) Præstations- og konkurrencekultur på skolerne
- 6) Fremtidsplaner i en foranderlig verden

Tendens 1:

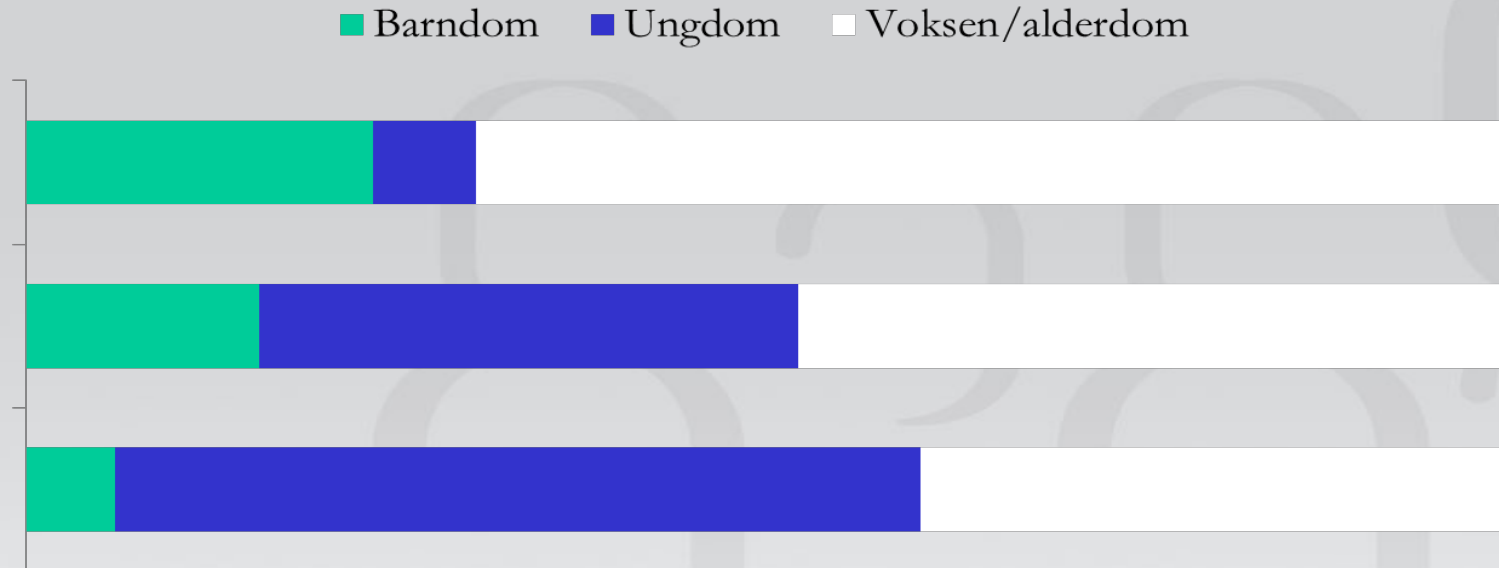
Ungdomsfasen udvider sig

”We have made of youth a period of waiting. Too old for childhood’s play; too young for adult activities; unwanted in any job, youth is condemned to kill time”.

(Daily Tribune 1938)

Tendens 1: Ungdomsfasen udvider sig

Tendens 2: Ændret relationsgrammatik mellem generationerne

FAR PÅ ROSKILDE

Nøgen far på Roskilde: »Om 18 år vil hun forstå, at jeg var genial«

Lejrkulleren har ramt Per Munch, der har kastet sig ud i det traditionsrige nøgenløb, mens den 18-årige datter Johanna hovedrystende trækker sig fra Dream City.

ROSKILDE FESTIVAL 29. JUN. 2017 KL. 19.01

Tendens 2: Ændret relationsgrammatik

Forandring i tre 'logikker':

- 1) Mindre **afstand**
- 2) Mindre **hierarki**
- 3) Fra objekt til **subjekt**

Tendens 3: Individualisering og perfektion

- Livet er et projekt, og du er din egen projektmanager
- Ulige forudsætninger sløres
- Det perfekte er blevet det normale
- Skamfuldhed og pinlighed over ikke at være perfekt

Tendens 4: Altid på, altid social

Silje (23): Det er meget oppe i medierne. At der er så mange ensomme unge, hvor jeg har været sådan: "Ok, er jeg det?" Altså man har haft den oppe at vende, for hvis man ikke er ensom, "så har du 100 venner", eller det med, at "du har fem tætte venner, du ses med." Og det har jeg ikke... Jeg har ikke brug for det.

Tendens 4: *Altid på, altid social*

- Norm om mange venner
- De sociale medier som et socialt vindue
- FoMO – Fear of Missing Out
- Antennerne ude hele tiden
- En grundtilstand i ungdomslivet
- Men: understøtter også udenforskab

Tendens 5: Præstations- og konkurrencekultur i skolerne

Sofia, stx, 1.g.: Jeg fik stress, som jeg får medicin imod. Det har hjulpet, jeg sover bedre om natten, så nu kan jeg bedre nå mine ting. Når jeg skulle sove, tænkte jeg på lektier. Den kørte i hovedet hele tiden. Jeg faldt først i søvn ved 3-4 tiden. Og sådan kunne min uge køre rundt i ring.

Tendens 5: Præstations- og konkurrencekultur i skolerne

‘Students who avoid learning opportunities and are disruptive in class (often try) to protect themselves in a school system dominated by reports, tests, exams and selection – and high levels of anxiety. (Jackson 2017)

Tendens 6: Fremtidsplaner i en foranderlig verden

“The growing domination of short term over long term is not the consequence of people no longer caring about the future as such, but that often only the short-term horizon of action makes sense”. (Woodman m.fl. 2015)

Tendens 6: Fremtidsplaner i en foranderlig verden

Stefan (22): Det er alle de uddannelser. Nu kan du se, nu er jeg 22 og skal tage en ny. Og det er stadigvæk skide svært, altså – hvad for en vej, du vil gå resten af livet. Det er jo nok der, man skal bestemme det... Altså, jeg har stadig store problemer med det.

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

A:

- Øget frihed fra gamle autoritetsstrukturer ↔
Udvikling af perfektionsidealer samt konkurrence- og præstationskultur

Spørgsmål:

Hvordan bidrager vi til at skabe frirum og pauser fra perfektionsidealer samt konkurrence- og præstationskultur?

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

B:

- Flydende og uforudsigelig verden med ukendt fremtidshorisont ⇔ Øget orientering mod egenstyring og selvkontrol hos den enkelte

Spørgsmål:

Hvordan understøtter vi de unges oplevelse af fælles rammer og handlekraft?

Tre spændingsfelter – tre spørgsmål

C:

- Øget fokus på og idealisering af ungdommen ↔
Øget oplevelse af at være forkerte og gå glip af det egentlige ungdomsliv

Spørgsmål:

Hvordan kan vi arbejde for at udvide normalitetsbegreb og øge de unges rummelighed over for dem, de er, og det liv, de lever?

Summegrupper

- 1: Hvordan ser I de seks tendenser, som jeg har skitseret, udfolde sig blandt jeres studerende?
- 2: Hvordan påvirker tendenserne undervisningen, og hvad gør de ved jeres rolle som undervisere og vejledere?
- 3: Udvælg et eller flere af de tre afsluttende spændingsfelter og diskuter de spørgsmål, der knytter sig dertil.